

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**Міністерство освіти і науки України
Мерія Фільдерштадту, Штутгарт, Німеччина
КО «Інститут розвитку міста Полтава»**

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку»
Інститут проблем природокористування та екології Національної академії наук України
Університет Хоенхайм, м. Штутгарт
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
Курганська державна сільськогосподарська академія ім. Т.С. Мальцева
Азербайджанський державний аграрний університет
Казахський агротехнічний університет імені Сакена Сейфуліна
Опольський політехнічний університет
Обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді
ВГО «Асоціація агроекологів України»
Вагенінгенський університет та науково-дослідний центр, м. Вагенінген (Нідерланди)

*Кафедра екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля*

Кафедра захисту рослин

I Міжнародна науково-практичної конференції

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**«Екологічні проблеми навколишнього
середовища та раціонального
природокористування в контексті сталого
розвитку»**

16 травня 2019 року м. Полтава, Україна

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

**Міністерство освіти і науки України
Мерія Фільдерштадту, Штутгарт, Німеччина
КО «Інститут розвитку міста Полтава»**

Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку»
Інститут проблем природокористування та екології Національної академії наук України
Університет Хоенхайм, м. Штутгарт
Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
Курганська державна сільськогосподарська академія ім. Т.С. Мальцева
Азербайджанський державний аграрний університет
Казахський агротехнічний університет імені Сакена Сейфуліна
Опольський політехнічний університет
Обласний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді
ВГО «Асоціація агроекологів України»
Вагенінгенський університет та науково-дослідний центр, м. Вагенінген (Нідерланди)

*Кафедра екології, збалансованого
природокористування та захисту довкілля*

Кафедра захисту рослин

I Міжнародна науково-практичної конференції

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**«Екологічні проблеми навколишнього
середовища та раціонального
природокористування в контексті сталого
розвитку»**

16 травня 2019 року м. Полтава, Україна

Друкується за ухвалою факультету агротехнологій та екології (Протокол № 4 від 26 травня 2019 року.) та кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля (Протокол № 24 від 15 травня 2019 року.)

Збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції «Екологічні проблеми навколишнього середовища та раціонального природокористування в контексті сталого розвитку» – 16 травня 2019, Полтава – 160 с.

У збірнику представлені матеріали конференції за наступними напрямками: аналіз, оцінка, моделювання та прогнозування стану навколишнього середовища; екологічні та соціально-економічні аспекти сталого розвитку урбанізованих територій; сучасні проблеми використання, відтворення та охорони природних ресурсів в контексті сталого розвитку; зміни клімату та їх наслідки для природних екосистем; екологізація урбосистем та створення екополісів: органічна продукція, екобудівництво, екотуризм; екологічна освіта та етика. участь громадськості у вирішенні екологічних проблем.

Матеріали призначені для наукових співробітників, викладачів, студентів й аспірантів вищих навчальних закладів, фахівців і керівників сільськогосподарських та переробних підприємств АПК різної організаційно-правової форми, працівників державного управління, освіти та місцевого самоврядування, всіх, кого цікавить проблематика розвитку екологічного господарювання, суспільства, сільського господарства й економіки.

Матеріали видані в авторській редакції.

Рецензенти:

Дегтярьов В. В. - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ґрунтознавства, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків

Харитонов М. М. - доктор сільськогосподарських наук, професор, керівник центру природного агровиробництва, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Відповідальність за грамотність, автентичність цитат, достовірність даних та правильність посилань несуть автори наукових робіт

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

- Аранчій В.І** - професор, ректор, Полтавська державна аграрна академія, (м. Полтава);
- Шапар А. Г.** - доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, директор Інституту проблем природокористування та екології НАН України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (м. Дніпро)
- Писаренко П.В.** доктор сільськогосподарських наук, професор, академік інженерної Академії України, перший проректор, Полтавська державна аграрна академія, (м. Полтава);
- Купінець Л. Є.-** доктор економічних наук, професор, завідувач відділу економіко-екологічних проблем приморських регіонів, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень (м. Одеса);
- Писаренко В.М.** доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри захисту рослин, Полтавська державна аграрна академія, (м. Полтава);
- Лешен Я.П.** - доктор технічних наук, Керівник проекту "Грунт та клімат" Вагенінгенський університет і науково-дослідний центр, м. Вагенінген (Нідерланди)
- Романчук Л.Д.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, проректор з наукової роботи та інноваційного розвитку, Житомирський національний агроекологічний університет (м. Житомир);
- Шулик В. В** - доктор архітектури, професор, членкореспондент Української Академії Архітектури, (м. Полтава);
- Суханова С. Ф.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, проректор з наукової роботи, Курганська державна сільськогосподарська академія ім. Т.С. Мальцева (м. Курган);
- Рустімбаєв Б. Є.** - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри «Маркетинг і сервіс» (м. Астана, Казахстан);
- Калініченко А. В.** - доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач відділу відновлювальних джерел енергії, Опольський політехнічний університет (м. Опольце, Польща);
- Борсук А.В..** - магістр Університету Хоенхайм, м. Штутгарт (Німеччина).

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Голова

- Самойлік М.С.** - д.е.н., професор, завідувач кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, Полтавська державна аграрна академія

Відповідальний секретар

- Галицька М.А.** - завідувач науковою лабораторією Агроекологічного моніторингу, Полтавська державна аграрна академія

Члени організаційного комітету

- Маренич М.М.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент, декан факультету агротехнологій та екології Полтавської державної аграрної академії.(м. Полтава);
- Горб О.О.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Плаксієнко І.Л.** - кандидат хім. наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Коваленко Н.П.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Поспелова Г.Д.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Піщаленко М.А.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Колеснікова Л.А.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Нагорна С.В.,** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Диченко О. Ю.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Тараненко А. О.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА
- Калініченко В.М.** - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля, ПДАА

Розділ IV.ЗМІНИ КЛІМАТУ ТА ЇХ НАСЛІДКИ ДЛЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ.	98
CLIMATE CHANGE AND OPPORTUNITIES FOR ADAPTATION IN URBAN AREAS	
Hannes Lauer	98
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ҐРУНТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ	
Диченко О.Ю., Галицька М. А.	105
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ЦИКЛІЧНИХ ЗМІН КЛІМАТУ ТА ПОПУЛЯЦІЙНИХ ЦИКЛІВ РОЗМНОЖЕННЯ КОМАХ – ШКІДНИКІВ	
Піщаленко М. А. Тютюнник О. А.,	106
ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА КОРОЗІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ҐРУНТІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	
Окара Я.І.,	110
К ВОПРОСУ ОБ УРОЖАЙНОСТИ ЗЕРНОВЫХ КУЛЬТУР В УСЛОВИЯХ ИЗМЕНЕНИЯ КЛИМАТА	
Остапенко Н. С., Бондаренко Л.В., Кириченко В.А.	114
Розділ V. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ УРБОСИСТЕМ ТА СТВОРЕННЯ ЕКОПОЛІСІВ: ОРГАНІЧНА ПРОДУКЦІЯ, ЕКОБУДІВНИЦТВО, ЕКОТУРИЗМ.	117
МОЖЛИВІСТЬ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ У ПРИРІЧКОВОМУ ПАРКУ М. ПОЛТАВИ	
Стриж А.О., Глушко Т. О.	117
ПРОФІЛАКТИКА НЕБЕЗПЕЧНОГО ВПЛИВУ НІТРАТІВ	
Слесарюк С.О., Степаненко Т.М.	119
МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ЕКОПОСЕЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ С. СТАРОАВРАМІВКА	
Калініченко В.М., Глазунова В.Є., Квятковська М.О.,	122
НАКОПИЧЕННЯ НІТРАТІВ У РІЗНИХ СОРТАХ ЦИБУЛІ РІПЧАСТОЇ	
Бенедіс В. Г., Юкальчук А. Є.	125
ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ВИРІШЕННЯ ЛОКАЛЬНИХ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ	
Задорожня С.О., Малич Н. С.,	128
WATER RESOURCES MANAGEMENT PROBLEMS OF COAL WESTERN DONBAS	
Andrieiev V., Anisimova L., Tiapkin O	130
МІСЦЕ ПОКАЗНИКІВ БІОЛОГІЧНОГО РІЗНОМАНІТТЯ ҐРУНТУ В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ СИСТЕМІ МОНІТОРИНГУ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ	
Тараненко С.В., Тараненко А.О.,	133

Розділ VI. ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА ТА ЕТИКА. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У ВИРІШЕННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ.	136
ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ	
Галицька М. А., Сокурєнко С. Є.,	137
ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ ТАРАСЕНКІВСЬКОЇ ЗОШ І-ІІ СТЕПЕНІВ В ПОЗАУРОЧНИЙ ЧАС	
Лелікова Л.М., Леліков М. В., Миколенко А. В	142
ВПЛИВ НАЙПОШИРЕНІШИХ ТА ЗНАЧУЩИХ ЧИННИКІВ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ .	
Голуб А.Ю, Єрмак Г.Ф	145
ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ	
Бенедіс В. Г.	148
НЕГАТИВНИЙ ВПЛИВ ШУМОВОГО ЗАБРУДНЕННЯ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	
Путря В. В, Путря А. В	151
ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ УЧНІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДМИТРІВСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ	
Моль І. Ю. , Сніжко О	152
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОКРАЩЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ С. РИБЦІ	
Тимченко А. Б, Гуржій О. О.,	145
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КАРАНТИННИХ ОРГАНІЗМІВ (АМБРОЗІЇ ПОЛИНОЛИСТОВОЇ) НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ	
Писарєнко П. В., Корчагін О.П.,	153
ЕКОЛОГІЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ	
Плаксієнко І.Л., Севаст'ян Л.О., Соколова Н.П	157
СПИСОК АВТОРІВ	159

---

2. Тривалість лікування - до кінця періоду цвітіння алергенів;
3. За 2 неділі до можливої появи симптомів (індивідуально для кожного хворого) почати приймати антигістамінні препарати 2-го покоління;
4. В ніс та очі місцево наносити похідні кромогліцилової кислоти і/або типічні стероїди;
5. При наявності полінової БА - базисна терапія;
6. АСИТ в міжсезоння.

Література

1. The Global Partnership for Environment and Development. A Guide to Agenda 21.– Geneva: UNCED, 2006.– 116 p.
2. Траверсе Г.М. Стан здоров'я дітей в умовах екологічного неблагополуччя // Проблеми екології та медицини: Науково-практичний журнал. Т№15, №3-4 - 2011. - С. 157-158

ЕКОЛОГІЯ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ

Плаксієнко І.Л., Севастьян Л.О., Соколова Н.П.
м. Полтава, Україна

Поняття «екологія» ми в першу чергу пов'язуємо з дослідженням згубних наслідків впливу техногенної діяльності людини на стан навколишнього середовища, але формування екологічного світогляду сучасної людини має починатися з побудови екологічних принципів власного життя. Для подолання глобальних екологічних проблем сьогодення та власного виживання людство має терміново переосмислити не тільки технології та практику свого ставлення до природи, але й стратегії відношення кожної людини до свого життя. Зрілість і прогрес суспільства визначаються рівнем інтелектуального і морального розвитку, а також фізичним, психічним та соціальним здоров'я людського потенціалу. Тому екологічне виховання дітей в закладах середньої та вищої освіти обов'язково повинно розглядати валеологічний аспект взаємодії людини з природним середовищем [1].

Бережливе ставлення до природи та всесвіту має формуватися з дитинства у сім'ї та навчальних закладах разом з свідомим накопиченням систематичних знань з екології людини, міждисциплінарної науки, яка досліджує цілеспрямоване управління збереженням і поліпшенням здоров'я людини як основного об'єкта антропоєкосистеми.

Екологічне навчання і виховання в закладах середньої та вищої освіти має бути різнобічним психолого-педагогічним процесом, спрямованим не тільки на формування у молоді знань в галузі охорони, збереження та примноження

природних ресурсів, але й на надбання знань та практичних навичок із збереження внутрішніх ресурсів людини в процесі досягнення стану гармонійної рівноваги в системі людина-навколишнє середовище. А це можливо тільки за умови активного формування екологічної культури по відношенню до себе та свого здоров'я. В цьому мета і завдання «Екології» співпадають з основними напрямками та завданнями «Валеології» та «Фізичної реабілітації» [2].

Ефективне екологічне виховання дітей має бути націлене на усвідомлення необхідності активної життєвої позиції по відношенню до свого здоров'я, екологічної безпеки життєдіяльності людства.

Оскільки для молоді, підлітків, особливо молодших школярів найдоступнішим є емоційно-естетичне сприйняття, то педагоги у навчально-виховному процесі з найбільшою ефективністю у засвоєнні валеологічних аспектів екології можуть оперувати такими проєктивними методами навчання як ігри, арт-терапія, позитивна психологія, де поєднання пізнання, навчання та емоційних почуттів дають найкращий результат. Такі творчі заняття з використанням розвивальних технік, які може опанувати будь-який вчитель чи педагог, сприятимуть формуванню гуманістичного світогляду до себе та навколишнього світу як одного цілого, практичних навичок та вмій з збереження здоров'я та розвитку творчого потенціалу [3,4]. Розгляд валеологічних аспектів екології людини виконує інформативну, дослідницьку, практичну та виховну функції. Валеологічне виховання ж майбутніх екологів є особливо актуальним, бо саме на фахівців в галузі екології покладаються і просвітницькі завдання з формування екологічного світогляду суспільства, який являє собою єдність екологічного знання, екологічної діяльності та екологічності власного життя.

Література

1. Плаксиенко И.Л. Системный аспект экологических проблем человечества / И.Л.Плаксиенко, М.С.Самойлик, Л.А. Колесникова /Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Хімія, екологія та освіта». (15-16.05.2018р.) - Полтава, 2018.- С.66-70.
2. Плаксиенко И.Л. Экология людини: особистісна складова: монографія /И.Л. Плаксиенко. - Полтава : Смірнов А. Л. , 2018. - 212 с.
3. Плаксиенко И.Л. Деякі аспекти вивчення особистісного фактору екології людини. /И.Л. Плаксиенко, П.В.Писаренко, М.С.Самолік, Л.А. Колеснікова /Science and education a new dimension. Pedagogy and psychology.- 2018.-VI (70).- Issue 170.-P. 48-51.
4. Плаксиенко И.Л. Валеологічний аспект виховання студентів-екологів / И.Л.Плаксиенко, М.С.Самойлік, П.В.Писаренко, Л.А. Колеснікова /Міжнародна науково-практична конференція «Біологічні, медичні та науково-педагогічні аспекти здоров'я людини», 4-5.10.2018.- Полтава: Астроя, 2018.- С. 149-150.